

ԿՐՈՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱՀԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱԺԷՄԵԱՆ

«ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ» *

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆՈՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մաթթեոսի Անկարանի նոր թարգմանության երկրորդ զլուխին մեջ ևս կը գտնենք ազատ թարգմանություններ, որոնք կը հետաքննեն նոր թարգմանությունը գրաբար բնագիրեն: Նախորդ մեր յօդուածին մեջ նշած էինք, թէ Սահակ-Մեսրոպեան գրաբար առաջին թարգմանությունը հաւաքարիւմ մնացած է յունարէն բնօրինակին և բնաւ չէ արբօնած ինքզինքին փոփոխություններ մըցնել ասարածաշունչ բնագիրին մեջ: Ինչպէս առաջին զլուխին մեջ, երկրորդին մեջ ևս նկատեցինք հետևեալ շեղումները յունարէն և հայերէն գրաբար թարգմանութենէն:

Այստեղ առաջին օրինակը Բ. 3 համարին մեջ յաւելումն է «բնակիչները» բառին, որ ոչինչ կ'աւելցնէ նախադասութեան իմաստին: Ներովդէսի մասին բնագիրը կ'ըսէ, թէ ան «խռովեցաւ» (ἐταράχθη), «և ամենայն Երուսաղէմ ընդ նմա», այսինքն «և անոր հետ ամբողջ Երուսաղէմը»: Թարգմանիչը գրաբար «խռովեցաւ»-ը թարգմանած է նոյն բառով, այսինքն «խռովվեց»: Նոր թարգմանութեան մեջ՝ «խռովվեց և նրա հետ՝ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները» այսինքն խռովվեց նախ՝ Ներովդէսը և ապա՝ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները: Իսկ յունարէն ἐταράχθη բառը կը նշանակէ «իրար անցնիլ, շփոթուիլ» և ոչ թէ՝ յուզմունքներէ անցնիլ: Այս փոփոխումն մեջ նկարագրուածը Քրիստոսի մուտքն է Երուսաղէմ, նկարագրուած նաև Ծաղկագարդի շարականին մեջ. ուր կը յիշուին «ծերքն ոսրօք ձիթենեօք և փղայքն ոսրօք արմատենեօք», որոնք ուրքի ելած են «երամ երամ» զԱստուած օրհնելու: Բնագիրի ուղիղ թարգմանությունը պիտի ըլլար, թէ «Ներովդէսը և ամբողջ Երուսաղէմը շփոթութեան մարմնեցան...»:

Յաջորդող Բ. 4 համարին մեջ, ուր գրուած է, թէ Ներովդէս իր մօտ կանչեց «զբահանայապետս և զղալիս ժողովրդեանս». «արխիերես» յունարէն բառը գրաբար թարգմանուած է «զբահանայապետս», որ կ'ակնարկէ հրեայ քահանայապետներուն և ոչ թէ այսօրուան մեր աւագ քահանաներուն: Իսկ յաջորդ բառերը, յունարէն γράμματαις τοῦ λαοῦ, որ պարզապէս կը նշանակէ ժողովուրդին դպիրները (scribes of the people, ըստ The Oxford annotated Bible-ի անգլերէն թարգմանութեան), դարձած է «օրենքի ուսուցիչներ»:

* Սկիզբը տե՛ս № Ա., էջ 72:

Յաջորդող Բ. 5 համարին մէջ, ուր արձանագրուած է քահանայապետներուն և դպիրներուն պարասխանը. թէ Յիսուս պիտի ծնի «ի Բեթղեհէմ Հրէաստանի: Զի այսպէս գրեալ է ի ծնուն մարգարէին:» Նոր թարգմանիչը բնագրին մէջ աւելցուցած է «Միքիա» անունը, երբ կարելի էր հաւաքարհմ մնալ յունարէն բնագիրին և մարգարէին անունը նշել էջադասակին:

Յաջորդող Բ. 6 համարին մէջ, «Բեթղեհէմ երկիր Յուդայ», որ ճշգրիտ թարգմանութիւնն է յունարէն γῆ 'Ιουδα բնագիրին, «երկիր» բառը դարձած է «քաղաք»: Շարունակութեան մէջ, «ոչինչ կրպսեր ես յիշխանս Յուդայ» գրաբար թարգմանութիւնը յունարէն οὐδ'αὐτως ἐλάχιστον εἰ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν 'Ιουδα վերածուած է «հոչակով նվազ չես Հուդայի մյուս քաղաքներէց»: Բնագիրէն զեղջուած է «յիշխանս» բառը, որով փոխուած է իմաստը: Նոր թարգմանութիւնը կը խօսի Յուդայի քաղաքներու մասին, որոնց մէջ միաներէն նուազ չէ Բեթղեհէմը, մինչդեռ բնօրինակը կը խօսի Յուդայի իշխաններու մասին: Անգլերէն թարգմանութիւնը՝ *rulers of Judah*:

Բ. 8 համարին մէջ, Ներովդէսի պատուէրն է մոգերուն «Գնացէք ստրուկներ», որ թարգմանութիւնն է յունարէն Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς: Նոր թարգմանութիւնը հետեւեալն է. «Գնացէք, ստրուկ տեղեկություններ քաղելով գտնէք երեսային» և երբ գտնէք՝ տեղեկացրէք ինձ»:

Յաջորդող Բ. 9 համարին մէջ՝ ὁ ἄστυρ, ὅν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, որ մեր իմաստուն հայրերու կողմէ թարգմանուած է «աստղն զոր տեսին յարևելս» կրճատուած է և դարձած՝ «Եվ ահա աստղը առաջնորդեց նրանց»: Անհասկնալի է, թէ բնօրինակի «յարևելս» բացատրութիւնը ինչո՞ւ խանգարած է նորագոյն թարգմանիչը, մանաւանդ երբ զեղջուած նոյն բառը մտած է յաջորդող համարին մէջ, ուր պիտի չլլար:

Համար Բ. 10 «Իբրև տեսին զաստղն, խնդացին յոյժ ուրախութիւն մեծ» գրաբար բնագիրը ճոխացած է և եղած «Նրանք չափազանց ուրախացան, երբ կրկին տեսան այն աստղը՝ որ տեսել էին արևելքում»:

Բ. 11 համարին մէջ կը հանդիպինք այլ երևոյթի մը: Յունարէն բնագրի ձևովն էր բառը կը նշանակէ «գալով», մինչդեռ մեր թարգմանիչները զայն թարգմանած են «մտնել», որ կը նշանակէ թէ յունարէն բնօրինակը, որմէ թարգմանած են մեր առաջին թարգմանիչները, եղած պիտի ըլլայ ἐνσελθόντες, որ կը նշանակէ «մտնելով»:

Նոյն համարին մէջ յունարէն θησαυρούς բառը, զոր անգլերէնը թարգմանած է *treasures* (նոյն արմատէն), նորագոյն թարգմանիչները թարգմանած են «արկղիկներ», մինչդեռ ինքները թարգմանած էին «զգանձս»: Անհասկնալի փոփոխութիւն:

Բ. 13 համարին մէջ Յովսէփի մասին գրուած է՝ յունարէն ἔγερθεις, գրաբար՝ «յարուցեալ», մինչդեռ նորին մէջ՝ «Նովսէփի արթնացալ»:

Բ. 15 համարին մէջ, յունարէն ἵνα πλερωθῇ τὸ ροθὲν, գրաբար թարգմանուած «Զի լցցի ասացեալն ի Տեառն», որ Ա -22 համարին մէջ թարգմանուած է. «որպէսզի կապարովի այն», այստեղ թարգմանուած է «Այսպէս իրականացաւ Տիրոջ խոսքը», ապառնին փոխելով անցեալ կապարեալի:

Նոյն համարին մէջ աւելցուած է Ովսիա մարգարէի անունը, որ գոյութիւն չունի ո՛չ յունարէնին և ո՛չ գրաբարին մէջ (այստեղ պէտք է յիշել, թէ ասորական բնագրի մը

Գ. 10 համարը $\eta\delta\epsilon\ \delta\epsilon\ \acute{\eta}\ \acute{\alpha}\xi\iota\nu\eta\ \pi\rho\acute{o}\varsigma\ \tau\eta\nu\ \rho\acute{\iota}\zeta\alpha\nu\ \tau\acute{\omega}\nu\ \delta\acute{\epsilon}\nu\delta\rho\omega\nu\ \kappa\epsilon\acute{\iota}\tau\alpha\iota$ պարզապես կը նշանակէ «տապարը ծառերու արմարին մօտ կը գտնուի», ինչպէս թարգմանուած է «Զի աւասիկ տապար՝ առ արմին ծառոց դնի»: Իսկ նոր թարգմանութեան մէջ ազարօրէն գրուած է. «Կոսիսն ահա պատրաստ է կտրելու ծառերն իրենց արմարեն-րից»:

Գ. 15 համարին մէջ կը վերագրենք Գ. 2-ի տարօրինակ մէկ թարգմանութիւնը. «մենք կատարած կլինենք Աստծու կամբը, երբ ապաշխարենք»: Նոյնպէս թարգմանուած է 15 համարի մէջ «զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամենայն արդարութիւն», որ ճշգրիտ թարգմանութիւնն է յունարէն բնագիրին, և որ թարգմանուած է անգլերէն. «for thus it is fitting for us to fulfil all righteousness»: Յիսուսի այս խօսքերը պատասխանն են տրուած Յովհաննէս Մկրտիչի ըսելու համար թէ «մենք այսպէսով կատարած կ'ըլլանք ամեն արդարութիւն»: Նոր թարգմանութիւնն է. «որովհետեւ այսպիսով մենք կատարած կլինենք Աստծու արդար կամբը»:

Նման տարօրինակութիւններ կը գտնենք նաև յաջորդ համարին մէջ, ուր Անտարանիչը կը նկարագրէ Յիսուսի մկրտութիւնը $\eta\nu\epsilon\acute{\omega}\chi\theta\eta\varsigma\alpha\nu\ \alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\nu\ \omicron\iota\ \omicron\upsilon\rho\alpha\nu\omicron\iota,\ \kappa\alpha\iota\ \epsilon\acute{\iota}\delta\epsilon\nu$, թարգմանուած գրաբար մեծ ճշգրտութեամբ՝ «և ահա բացան նմա երկինք և ետես»: Նոր թարգմանիչը կրճատած է «նմա» բառը և փոխած իմաստը: Ան կ'ըսէ. «Եվ ահա երկինքը բացվեց, ու նա տեսավ»: Յունարէն բնագիրը և անոր գրաբար թարգմանութիւնը աւելցուցած են «նմա» բառը շեշտելու համար, թէ երկինքը բացուցաւ Աստուածորդոյն համար, որպէսզի նա տեսնէ «զեղծին Աստուծոյ՝ զի իջանէր իբրև զադանի և գայր ի վերայ նորա»:

Գիտութեան այս դարուն, երբ Ս. Գրոց նորագոյն թարգմանութիւնները կը կատարուին մեծ խնամքով, միակ սկզբունք ունենալով հաւատարիմ մնալ Ս. Գրոց աւանդին, պահելու համար իւրաքանչիւր բառին և նախադասութեան հարազատ իմաստը, կը զարմանանք, որ արևելահայերէն նոր թարգմանութիւն մը կը հրամցուի մեզի, որ չի յարգեր մեր հայրերու թողած աւանդը, որով միշտ հպարտացած ենք:

(Շարունակելի)